

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 664:330.35

Борзенко Ю. А., студентка
1 року навчання ОС магістр
факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Розглянуто різні підходи до категорії «якість». Досліджено стандартизацію як напрям підвищення ефективності системи управління якістю продукції. Виявлено особливості використання стандартизації для сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: якість, стандарти, стандартизація продукції, сільськогосподарська продукція.

Abstract. The various approaches to the category “quality” are considered in the article. The standardization as a direction for increasing efficiency of quality management system is analyzed. The specifications of use of standardization for agricultural products are determined.

Key words: quality, standards, product standardization, agricultural products.

Для вітчизняних підприємств однією з головних проблем є підвищення якості продукції. Особливо актуальним є вибір напрямків вдосконалення якості в умовах кризи, коли ефективність діяльності підприємства суттєво знижується. Якісна і конкурентоспроможна продукція є найважливішим засобом, який може забезпечити умови для виходу України з кризи, створити суттєві зміни у народному господарстві, підштовхнути до нових досягнень у технічному прогресі, а також до підвищення якісних показників діяльності.

Метою дослідження є підвищення якості продукції сільськогосподарських підприємств шляхом стандартизації.

У сучасній економічній літературі є значна кількість трактувань категорії «якість». Частина з них офіційно визнана міжнародними та національними організаціями і знаходиться у постійному вживанні. Проте існує більшість визначень, що надавались науковцями як альтернативна спроба уточнити дане поняття та розкрити його зміст, виходячи із загальних тенденцій розвитку науки управління на певному історичному етапі. У деяких теоретичних джерелах «якість» визначають як

«придатність для використання», чи «відповідність меті», чи «задоволення потреб споживача», чи «відповідність вимогам». Все це відображає тільки деякі аспекти якості. Робота над уточненням формулювання даної категорії продовжується і зараз.

Якість є однією із складних категорій, з якою людина стикається в процесі своєї діяльності. Багатозначність трактувань даного поняття визначається тим, що під терміном «якість» розуміється велика кількість специфічних властивостей предметів і явищ. Але практично усіма авторами підкреслюється, що якість – це те, що задовольняє вимоги споживача з точки зору аналізу співвідношення “цінність/вартість”. З’ясовуючи сутність даного терміну, треба підкреслити, що розуміння якості знаходиться в області суб’єктивних оцінок, і має тенденцію до постійних змін.

З розвитком науково-технічного прогресу проблема якості стає складнішою. Тому вирішувати її лише шляхом контролю якості готової продукції практично неможливо. Повинен бути комплексний системний підхід, реалізація якого можлива лише в рамках системи управління якістю [1].

Існує декілька напрямів підвищення ефективності системи управління якістю продукції. Одним з них є стандартизація. Стандартизація включає комплекс норм, правил і вимог до якості продукції. Стандарт на продукцію є основним нормативно-технічним документом, в якому показники якості встановлюються, виходячи із новітніх досягнень науки, техніки і попиту споживачів [2].

Стандартизація продукції охоплює встановлення вимог до якості продукції, сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих; встановлення норм, правил в галузі проектування; формування єдиної системи показників якості продукції, методів її контролю, випробувань, єдиних термінів і визначень; створення єдиних систем класифікації і кодування продукції тощо [3].

Зазвичай, виділяють три напрями розвитку системи стандартизації: розробка і застосування національних стандартів відповідних європейським і міжнародним (що є умовою Угоди про оцінку відповідності і прийнятності промислових товарів між Україною і ЄС);

виконання Угоди о фінансуванні Програми підтримки галузевої політики, «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом»;

реалізація заходів, згідно з Національним планом дій застосування Програми економічних реформ, затверджених Наказом Президента України.

Стандарти на сільськогосподарську продукцію повинні вміщувати норми якості. Стандарт не стимулює підвищення якості продукції при занижених або завищених нормах якості. Відсутність достовірних і оперативних методів досліджень не дозволяє правильно оцінити фактичну кількість продукції, тому при розробці стандартів враховують всі особливості, характерні для продукції рослинництва.

Для сільськогосподарських продуктів, що є біологічними об'єктами стандартизації, характерні дві взаємопов'язані властивості – спадкоємність і мінливість, які утруднюють встановлення єдиних вимог до якості продукції рослинництва при розробці стандартів.

В зв'язку з різноякісністю сільськогосподарської продукції в стандартах не можливо обмежитись встановленням тільки одного рівня якості. Повинні бути встановлені показники якості і норми, які дозволяють оцінювати весь вирощений урожай. Тому в стандартах на сільськогосподарську продукцію встановлюється вимоги до її якості диференційовано за товарним сортом, класом, категоріями, нормами. Якість продукції необхідно диференціювати в залежності від напрямку її використання.

Якість однієї і тієї ж продукції може бути признана високою при використанні її для одних цілей і низькою – для інших. Так, підвищений вміст білку в ячмені підвищує його поживну цінність і якість як фуражного продукту, але знижує його якість у випадку використання для пивоваріння.

М'яка скловидна пшениця з вмістом білку 14% і клейковини більше 23% першої групи якості забезпечує одержання хліба з великим об'ємом, еластичним і ніжним м'якушем, тобто є пшеницею високої якості. Однак вона менш придатна для кондитерської промисловості де краще використовувати борошністу, з високим вмістом крохмалю і невеликим

вмістом білку (9-11%).

Стандарти на продукцію рослинництва повинні мати показники якості, що характеризують основні її технологічні переваги. Такими показниками є: вміст цукру в коренеплодах буряка і у винограду, клейковини у пшениці, крохмалю і картоплі для промислової переробки; значення кислотного числа олії в соняшнику.

Висновок. Провідна роль в поліпшенні якості продукції належить стандартизації. Стандарти на сільськогосподарську продукцію повинні мати науково обґрунтовані норми якості і безпеки, а при їх розробці повинні враховуватись усі особливості, що характерні для продукції рослинництва і тваринництва.

Література

1. Бурнукіна О. А. Менеджмент якості як складова загального менеджменту підприємства / О. А. Бурнукіна // Вісник Сумського НАУ. – Суми: СумНАУ, 2012. – Вип.10 (51). – С. 83-88.

2. Пархоменко В. М. Внутрішній контроль якості продукції та витрат на її забезпечення / В. М. Пархоменко // Статистика України. – 2012. – № 1. – С. 54 - 58.

3. Бурнукіна О. А. Інноваційні аспекти контролінгу якості продукції підприємств / О. А. Бурнукіна // Інтелект ХХІ. Науковий журнал. – Донецьк: СПД В. С. Купріянов, 2010. – № 6. – С. 19 - 23.

Науковий керівник,
ст. викладач

Котельникова Ю. М.